

DE SCHOOL MET DEN BIJBEL

Verschijnt elken Donderdag.

Onderzoekt de Schriften.

Joh. 5 : 39.

Redacteur A. KLOOSTERMAN, te Rotterdam.

Zend Uw licht en Uwe waarheid,
dat die mij leiden. Ps. 43 : 3.

Met medewerking van de Heeren: Dr. H. BAVINCK, J. VAN DER MOLEN Tz., N. OOSTERBAAN, J. POSTMUS, J. WEDEVEN, P. BROUWER, H. VAN EYK, R. HUIZINGA, A. L. VAN HULZEN, R. HUSEN, A. JONKMAN, J. J. LEIJS, H. VAN DER LINDEN, J. J. MEIJER, H. MILO, D. W. REINDERS, J. SCHOUTEN, J. STRIKWERDA, BART VAN DE VELUWE, R. VAN WAGENINGEN, K. WIELEMAKER, L. VAN ZUYLEN, e.m.

(Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881, Staatsblad No. 124.)

Abonnementsprijs per kwartaal f 0.75 (voor het buitenland verhoogd met de meerdere porto's).
Afzonderlijke nummers (bij vooruitbetaling) f 0.10.

DRUKKERS-UITGEVERS:
Oosterbaan & Le Cointre - Goes

Advertentiën 1—6 regels f 0.90; iedere regel meer f 0.15. 3/2 maal.
Boekannonces 10 Cts. per regel, 4/3 maal.
Bij abonnement volgens tarief.
Aangeboden of gevraagde boeken: voor abonné's 5 ct. per regel voor niet abonné's 10 cts. per regel.

Bij dit nummer behoort een Bijblad.

INHOUD.

Het Wetsontwerp. — De Paedagogische Periode. — De Overheidsschool. — De Anthropomorphismen op de school — Vragenbus. — Ingezonden stukken: H. Schalliers; A. B. Meilink. — Boekbeoordeling.

Het Wetsontwerp.

Door den Min. van Binnenl. Zaken is een ontwerp van Wet ter wijziging van art. 26 der Wet op het Lager Onderwijs ingediend.

Wij laten dit Ontwerp hier volgen:

Artikel I.

Art. 26, eerste lid, sub 2o., der wet tot regeling van het l.o. wordt gelezen als volgt: „voor elk der onderwijzers, die het hoofd der school bijstaan:

- a. met minder dan vijf dienstjaren, vijf honderd gulden;
- b. met vijf en meer, doch minder dan tien dienstjaren, zeshonderd gulden;
- c. met tien en meer, doch minder dan vijftien dienstjaren, zeshonderd vijf en zevenzig gulden;
- d. met vijftien en meer, doch minder dan twintig dienstjaren, zevenhonderd vijftig gulden;
- e. met twintig en meer dienstjaren, achthonderd vijf en twintig gulden.

Art. II.

Art. 26, derde lid, der in artikel I genoemde wet wordt gelezen als volgt: „Als diensttijd komt in aanmerking de tijd voor en na de invoering dezer wet doorgebracht in dienst zoowel aan openbare als aan bijzondere lagere scholen, als hoofd en als onderwijzer tot bijstand van het hoofd der school.”

Art. III.

Deze wet treedt in werking op 1 Januari 1908.

Dit wetsvoorstel is wel onverwacht gekomen. We zijn Minister Rink dankbaar voor het pogen om de positie der onderwijzers te verbeteren. Ook al mocht het niet in behandeling komen — immers de positie van het Ministerie is en blijft uiterst zwak — dan nog houdt dit wetsontwerp in de erkenning, dat de Wet-Kuyper niet in strijd is met de grondwet, dat zij niet het openbaar onderwijs benadeelt — immer dan ware elke voetstap verder op dien weg een schrede verder op het dwaalspoor — ook al mocht dus dit ontwerp nimmer in de Staatscourant geplaatst worden, dan zal het toch aan een volgend Christelijk Ministerie vrijmoedigheid geven om de onderwijs-wet spoedig aan een revisie te onderwerpen. Zij het dan een algehele.

Wat wij dachten, toen we dit Wetsontwerp lazen? We hebben bewonderd. Wat een Christelijk Ministerie thans niet had kunnen doen, dat doet het Ministerie-Rink.

Er zijn er die denken, omdat het Ministerie zoo zwak staat. 't Gaat tegen de verkiezingen voor de Provinciale Staten, zeggen zij, en nu breekt minister Rink den grootsten tegenstand der verbonden kerkelijken, terwijl hij het corps openbare onderwijzers met zijn beleid verzoent.

Wij durven dit zeggen niet onderschrijven, maar toch: wij zijn gesterkt in de meening, dat we de zaak onzer scholen gerust in de hand des Heeren durven overgeven. Hij regeert en neigt ook nu nog de vorsten als waterbeken, en stuurt ze in een richting, waar niemand ze dacht te zien.

De Paedagogische Periode.

Nadat eenmaal de gedachte was uitgesproken, dat wij na den politieken strijd voor de vrije Christelijke school in de paedagogische en methodologische periode waren overgegaan, heeft dit denkbeeld schielijk algemeen instemming ge-

vonden en reeds tot verschillende toepassingen geleid.

Natuurlijk is daarmee niet gezegd, dat de politieke strijd voor eens en voor goed rusten zal. Want zoolang er tusschen openbaar en vrij onderwijs nog zoo veel verschil in bevoorrechtiging van overheidswegen bestaat, is de aanleiding tot het nietw ontbranden van den strijd nooit geheel weggenomen. Dit zou dan eerst het geval zijn, wanneer de denkbeelden, neergelegd in het bekende Unierapport, in de laatste wijziging der schoolwet volledig tot verwezenlijking waren gekomen.

Maar toch heeft de schoolwet-Kuyper ons het ideaal een heel eind nader gebracht. Wij kunnen thans, van velerlei druk verlicht, met nieuwen moed aan den arbeid gaan en zien ons niet meer aan handen en voeten gebonden. De bewaring en bevestiging, de ontwikkeling en uitbreiding van het Christelijk onderwijs is de zorg, die ons thans het naast aan het hart ligt. De paedagogische periode is ingetreden en dringt, althans voor een tijd, de politieke worsteling op den achtergrond.

Zoozeer heeft deze gedachte in aller hart post gevat, dat niet alleen het Gereformeerd Schoolverband en Christelijk Nationaal Schoolonderwijs en de Schoolraad de bij hen aangesloten scholen in deze richting sturen, maar ook de verschillende verenigingen, die de belangen van het openbaar onderwijs behartigen, beginnen te begrijpen, dat zij bij het verloop van het getij hare bakens hebben te verzetten.

Op de Algemeene Vergadering van het Nederlandsch Onderwijzers-Genootschap ten vorigen jare te Amsterdam werd besloten, dat het Genootschap zich in verbinding zou stellen met andere verenigingen, ten einde te komen tot samenwerking in zake verspreiding van helderder denkbeelden omtrent opvoeding en onderwijs, vooral onder de minder ontwikkelde.

Het Comité, samengesteld uit gedelegeerden van de samenwerkende verenigingen: Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, Volksonderwijs, Vereniging van Hoofden van Scholen in Nederland en het Nederlandsch Onderwijzers-Genootschap, meende, dat een belangrijk middel, om het beoogde doel te bereiken, gelegen was in het bespreken van verschillende vraagstukken van paedagogischen en onderwijskundigen aard in gecombineerde vergaderingen van de departementen en afdelingen der aangesloten verenigingen.

Daartoe stelde het een lijst van onderwerpen op, richte tot verschillende personen het verzoek, om deze onderwerpen in de bovengenoemde gecombineerde vergaderingen te willen inleiden, en zond de lijst van deze onderwerpen en sprekers aan de betrokken besturen der bovengenoemde verenigingen toe.

Het is de moeite waard, om deze lijst van onderwerpen in te zien en er ook in onzen kring kennis van te nemen. Er komen op die lijst o.a. voor:

Welke school zullen wij voor onze kinderen kiezen, de bijzondere of de openbare?

Het goed recht der openbare school.

De openbare school is de „christelijk-nationale” school bij uitnemendheid.

Welke hindernissen staan ons onderwijs in den weg?

Wat ontbreekt er nog aan ons lager onderwijs? In welke richting moet vereenvoudiging van onderwijs gezocht worden?

Samenwerking tusschen huis en school. Verhouding tusschen onderwijzer en kind. Gehoorzaamheid in de opvoeding.

Het vertrouwen in de opvoeding.

Kleine scholen.

Opvoeding van jongens en meisjes.

Ooievaarsprookjes (Hoe men kinderen de kennis omtrent de wording van den mensch kan mededeelen).

Lichamelijke opvoeding.

Het zingen op school.

De kunst in de school.

Handenarbeid op de volksschool.

Jaloersche kinderen.

Misdadige kinderen.

Zorg voor geestelijk en lichamelijk abnormale kinderen enz.

Deze lijst toont duidelijk, dat ook de openbare school meer en meer hare kracht gaat zoeken in innerlijke versterking en verbetering van het onderwijs, en in het wekken van belangstelling in dat onderwijs bij de breede kringen van het volk.

Indien van den kant der vrije- en der openbare school deze weg ingeslagen en verder bewandeld wordt, kan er een schoone tijd voor het onderwijs en voor het kind aanbreken. De strijd tusschen christelijk en neutraal onderwijs loopt dan niet meer over gelijke rechten voor de Overheid, maar over deze andere vraag, welke school het best aan de behoeften van de kinderen onzes volks voldoet, het deugdelijkste en het degelijkste onderwijs geeft, en in innerlijk gehalte de andere vooruit streeft. Moge de Christelijke school daarbij nog sommige voorrechten missen, welke de openbare school geniet, boven deze heeft zij voor, dat zij eene Christelijke school is, in de Christelijke religie een onwaardebaar middel voor onderwijs en opvoeding bezit, en bij heel haar arbeid kan uitgaan van vaste beginselen, die haar voor een heen en weer geslingerd worden op de golven der paedagogische meeningen behoeden.

Ook dit laatste schatte men niet gering. Bij het openbaar onderwijs valt eene merkwaardige verandering te constateeren. Eenige jaren geleden, was er geen beter onderwijs denkbaar of bestaansbaar, dan hetwelk hier te lande op de openbare school gegeven werd. Wel werd toen door mannen onzerzijds o.a. over het intellectualistisch karakter van dat onderwijs geklaagd. Maar die klacht kwam van bevooroordeelde zijde en werd niet gehoord.

Thans is er eene algemeene reactie tegen dat intellectualisme waar te nemen. Scherper dan onzerzijds ooit is geschied, spreken de jongeren over het vroegere onderwijs en over de vroegere opvoeding hun afkeerend oordeel uit. En allerwege dringt men op vereenvoudiging van het onderwijs, op lichamelijke opvoeding, op handenarbeid, op kunst enz. bij het onderwijs aan.

Nu, ten deele kunnen wij deze nieuwe richting met sympathie begroeten. Zij neemt de klachten over, die dezerzijds jaren lang zijn geuit, en trachten daaraan tegemoet te komen. Maar menschen zijn altijd eenzijdig, en loopen heel licht gevaar, om van het eene uiterste in het andere te vervallen. Als het langs den eenen weg niet gaat, beproeft men het langs een anderen weg. En dikwerf laat men na, de diepste oorzaak op te sporen, waaruit alle teleurstelling voortvloeit.

De school is geen proefstation, en kinderen zijn geen voorwerp van allerlei experimenten. Onlangs sprak iemand in het „Schoolblad” van de openbare onderwijzers de meening uit, dat lezen en schrijven en rekenen de hoofdvakken van het lager onderwijs waren en dat ook moesten blijven, want van alle andere vakken is den kinderen in enkele jaren slechts eene geringe mate van kennis bij te brengen.

Dat was verstandig gesproken. Zeker is het onderwijs in de vorige eeuw, in vergelijking met vroeger, zoowel in gehalte als in methode, belangrijk verbeterd. Maar men vergeet niet, dat de verbetering van het onderwijs in den zin van uitbreiding zeer spoedig haar grens bereikt. Want het bevattingsvermogen der kinderen is beperkt en het aantal schooljaren, ook al breidt men deze tot den dertien- of veertien-jarigen leeftijd uit, zeer gering.

De vraag bij de vakken van het onderwijs is dus niet: wat is nuttig en goed voor de kinderen? Want daarop is geen antwoord te geven, wijl alle kennis goed en nuttig is. Maar de vraag is, wat in zes of acht jaren met kinderen van gemiddelden aanleg te bereiken is? En dan is altijd de regel: weinig en goed, verre te verkiezen boven dien anderen: van alles wat.

Daarom late de Christelijke school zich, evenmin als vroeger door de intellectualistische richting, thans door de nieuwere praktische richting medesleepen! Gene verwaarloosde de opvoeding op de school; en deze loopt gevaar, aan de rechten van het onderwijs op de school te kort te doen.

Beide richtingen zijn eenzijdig. En het Christelijk onderwijs zal het beste doen, wanneer het zijn eigen weg gaat, en alles onderzoekende, alleen het goede tracht te behouden.

Bavinck.

De Overheidsschool.

IV.

De grondstelling van den heer Lehman raakt het hart van den schoolstrijd. Hare toetsing is, nu ze uitgesproken werd in zoo gewichtige vergadering als van „De Unie” en gesteund werd door zoo groote autoriteit als die van den heer Lohman, plicht.

Om de vrije school is meer dan eene halve eeuw gestreden. Om de vrije school hebben christelijke mannen en vrouwen, vooral in 1846 en daarna, het land verlaten. Om de vrije school zijn zware offers gebracht. Om de vrije school is met taai volharding en onuitroeibare overtuiging geworfeld.

Wijl het ging om het onvervreemdbaar recht der ouders op de opvoeding hunner kinderen.

„Vrijheid van geweten, vrijheid van godsdienstoefening, vrijheid van onderwijs, hiertusschen is een onverbreekbare band”, schreef Groen van Prinsterer reeds in 1837 in zijn *De maatregelen tegen de Afgescheidenen aan het Staatsregt getoetst*.

En ook de heer Lohman stond steeds aan de zijde dergenen, die voor deze vrijheid als een volksrecht opkwamen.

Hij verheugde er zich over, gelijk we in ons vorig artikel aantoonde, dat in de leer van het staatsabsolutisme, volgens welke de volksschool in haar wezen een tak van staatsdienst is, eene bres gesloten werd. Mocht het zijn, eene onherstelbare bres, voegde hij er aan toe.

Want in die bres ligt de hope voor de toekomst. Zij heeft de doorwerking van betere beginselen mogelijk gemaakt. De erkenning van de vrije school, waarin het ouderrecht zich kan doen gelden, is een der kostelijkste goederen voor ons volksleven, na bangen strijd verworven, waardoor de vestiging van een gezond schoolwezen in ons vaderland mogelijk gemaakt is.

En we twijfelen niet, of ook de heer Lohman zal daaraan meewerken.

De vrije school is ook in zijn denken het ideaal der volksschool.

Maar deswege is de bestreden stelling te meer verwonderlijk op zijne lippen.